

**Jäälin koulun tasa-arvo- ja  
yhdenvertaisuussuunnitelma  
2026-2027**

## Johdanto

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

Tasa-arvosuunnitelma sisältää selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja ehdotukset tarvittavista toimenpiteistä tasa-arvon edistämiseksi. Jatkossa arvioidaan myös tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumista. Tasa-arvon edistämistyö on jatkuvaa ja suunnitelmallista. Siten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa on mahdollisuus päivittää lukuvuosittain.

Tasa-arvolain tarkoituksena on sukupuolten tasa-arvon parantaminen, sukupuoleen perustuvan syrjinnän estäminen ja naisten aseman parantaminen erityisesti työelämässä (<https://www.oph.fi/fi/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus>).

Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä, joka voi olla ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, politiikkaan, ay-toimintaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn perustuvaa. Koulussa on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Oppilaitoksella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi.

(<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa>.)

Kouluissa koetaan eriarvoista kohtelua asiaan puuttumisen yrityksestä huolimatta. On tarpeen lisätä henkilökunnan ja oppilaiden tietoisuutta epätasa-arvosta ja yhdenvertaisuuden haasteista, vaikka itse ei kokisikaan syrjintää.

Vuoden 2025 kouluterveyskyselystä on noussut neljä seuraavaa asiaa, joihin tulee kiinnittää huomiota:

1. Lisätään koulumyönteisyyttä ja vahvistetaan turvallisuuden tunnetta kouluyhteisössä.
2. Ehkäistään kiusaamista ja edistetään tasa-arvoista, kunnioittavaa kohtaamista kaikkien välillä.
3. Tuetaan oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia sekä jaksamista arjessa.
4. Lisätään vanhempien tietoisuutta koulun toiminnasta ja vahvistetaan heidän osallisuuttaan.

(kouluterveyskysely THL 2025).

Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö on pitkäkestoista toimintaa. Tasa-arvoista ja yhdenvertaista oppimisympäristöä rakennetaan vähitellen. (<https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf>)

## 1. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioiminen lukuvuoden suunnittelussa

Tässä suunnitelmassa olevien ehdotusten tavoitteena on kehittää koulun toimintaa ja toimintakulttuuria edelleen tasa-arvoisemmaksi ja yhdenvertaisemmaksi. Alla on nostettu esiin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja yleisesti ja ajatuksia siitä, miten jatkossa voisimme kutakin aluetta huomioida. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden

kehittäminen tehdään koulussamme osa-alueittain. Siinä on hyödynnetty Tasa-arvokompassin jaottelua: 1.) hallinto ja johtaminen, 2.) pedagoginen toiminta, 3.) tilat ja ympäristö, 4.) asenteet ja vuorovaikutus sekä 5.) huoltajat ja sidosryhmät (<https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf>).

## **1.1 Hallinto ja johtaminen**

Lukuvuonna 2026-2027 koulussamme toimii kaksi henkilöä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi yhdessä henkilöstön kanssa. Heidän tehtäviinsä kuuluvat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus. Henkilöiden vastuulla on päivittää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, luoda ja kerätä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyitä oppilaille, huoltajille sekä henkilökunnalle ja miettiä kyselyn tulosten perusteella tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulun Internetsivuille on tulossa hyvinvoinnin polku, jota myös työryhmä työstää jatkossa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta.

Tasa-arvon- ja yhdenvertaisuuden edistäminen alkoi jo lukuvuonna, 2020–2021, kun työryhmä teki kyselyt kaikille 3.–9. luokan oppilaille ja koko henkilökunnalle nykyisestä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta. Myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työstö alkoi jo silloin.

Lukuvuonna 2021–2022 pidettiin henkilökunnan kysely joulukuussa. Kevätlukukauden tiimikokouksessa toukokuussa käsiteltiin hyvinvointi-tiimissä henkilökunnan kyselyn tulokset sekä sovittiin 3 keskeistä painoaluetta, joihin keskitymme seuraavien kolmen vuoden aikana. Henkilökunnalla oli mahdollisuus kommentoida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä tulevia koulussamme tapahtuvia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioita.

Jatkossa kyselyt toteutetaan henkilökunnalle, oppilaille ja huoltajille kolmen vuoden välein niin, että oppilaiden kyselyyn vastaavat aina 5. luokan ja 8. luokan oppilaat sekä saman luokkatason huoltajat (lukukauden lopulla). Kyselyiden tuloksia hyödynnetään edelleen koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä.

Keväällä 2025 toteutettiin henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely. Syksyllä 2025 toteutettiin 7-9.luokalaisille tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely.

Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on kaikkien luettavissa Jäälän koulun kotisivuilla. Koulu tiedottaa aktiivisesti kaikkia työntekijöitä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta. Koulu pyrkii viestimään aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta mm. Wilma-viestien ja tiedotteiden, nettisivujen ja info-tv:n avulla.

Henkilökunta osallistuu aktiivisesti koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteeseen, sekä osallistuu sen kehittämiseen. Koko henkilökunta osallistuu koulun tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen sekä siihen liittyviin täydennyskoulutuksiin.

Oppilaat voivat vaikuttaa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön kyselyjen kautta. Koulupäivän aikana oppilaat toimivat aktiivisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi koulussa (esim. järjestämällä tapahtumia). Oppilaat myös edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ympäröivässä yhteiskunnassa esimerkiksi opetuksen osana tehtävillä vaikuttamisteoilla ja opintoihin liittyvillä omilla projekteilla. Opettajat huomioivat kussakin aineessa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita. Opettaja kokoaa omia ja oppilaiden huomioita yhdenvertaisuudesta, jotka liittyvät omaan oppiaineeseen.

## 1.2 Pedagoginen toiminta

Arviointikriteerien suunnittelussa huomioidaan ja puretaan sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyviä ennakkoluuloja sekä varmistetaan, että oppilaita arvioidaan samoin kriteerein sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Arviointia eriytetään esimerkiksi oppimisvaikeuksien tai kielellisen moninaisuuden huomioimiseksi.

Opettajat ja muu henkilökunta korostavat omassa toiminnassaan kaikkien oppiaineiden tärkeyttä eivätkä aseta oppiaineita eriarvoiseen asemaan.

Kaikkien luokka-asteiden ja oppiaineiden opetus ja oppiaineiden opetussisällöt huomioivat ihmisten moninaisuuden esimerkiksi tuomalla esiin myös naisten, tyttöjen, sukupuolivähemmistöjen ja muiden marginalisoitujen ryhmien saavutuksia kyseisellä alalla. Kaikkiin oppiaineisiin sisällytetään kriittinen medialukutaito.

Koulu järjestää tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä oppitunteja, työpajoja ja teemapäiviä. Niiden tavoitteena on normitietoisuuden lisääntyminen, kriittisen ajattelun kehittäminen ja sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin liittyvien haitallisten stereotyyppien purkaminen. Koulussa voidaan huomioida esimerkiksi Koulurauhan julistus elokuussa, Kansainvälinen tyttöjen päivä lokakuussa, Lasten oikeuksien päivä marraskuussa, Rasisminvastainen viikko ja tasa-arvon päivä maaliskuussa sekä Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien päivä toukokuussa.

Koulu tarjoaa oppilaille moninaisuutta kunnioittavaa seksuaalikasvatusta ikätason mukaisesti. Seksuaalikasvatus huomioi seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden.

Oppilaat voivat valita valinnaisaineita sukupuolesta ja muista ominaisuuksista riippumatta.

Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia tutustua monenlaisiin koulutus- ja uravalintoihin esimerkiksi asiantuntija- tai työpaikkavierailujen osana. Henkilökunta on tietoinen etnisyyteen ja muihin ominaisuuksiin liittyvistä stereotyyppioista ja kannustaa nuoria monipuolisille koulutus- ja urapoluille. Opetuksessa ja ohjauksessa puretaan yleisesti eri ammatteluihin liittyviä stereotyyppioita sukupuolen ja muiden ominaisuuksien näkökulmista.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 (Opetushallitus 2015, 18) on asetettu ohjauksen tehtäväksi auttaa oppilasta löytämään omat vahvuutensa ja kehittää hänen valmiuksiaan yhdistää voimavaransa yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Ohjauksen keinoin pyritään ehkäisemään eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja hyvinvointia. Oppijoille tulee syntyä valmiuksia toimia muuttuvassa ympäristössä kestävästi ja oikeudenmukaisesti.

Oppilaanohjauksella pyritään edistämään sekä yhteiskunnallista että koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa otetaan huomioon oppilaan koulutusvalintaan ja työelämän ratkaisuihin mahdolliset vaikuttavat tekijät, kuten yksilön elämänvaihe sekä yhteiskunnalliset eronteot (sukupuoli, seksuaalisuus, etnisyys). Ohjauksella pyritään avaamaan nuorille erilaisia mahdollisuuksia ja keskustellaan nuorten kanssa esimerkiksi segregaatioon vaikuttavista tekijöistä pyrkien purkamaan koulutuksen sukupuolittuneisuutta.

## 1.3 Tilat ja ympäristö

Koulun yhteisissä tiloissa ja piha-alueilla on tarjolla monenlaisia toimintamahdollisuuksia, jotka ovat kaikille avoimia. Oppilaat käyttävät yhteisiä tiloja ja piha-alueita tasapuolisesti sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Henkilökunta tekee tarvittaessa toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukemiseksi tilojen ja piha-alueiden käytössä.

Koulussa on tytöille ja pojille eriytettyjä ja sukupuolittamattomia wc- ja pukutiloja ja niiden suunnittelussa on huomioitu kuukautishygienia. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat oppilaat saavat käyttää sukupuoli-identiteettinsä mukaisia tai turvallisiksi kokemiaan wc- ja pukutiloja.

Pukutiloissa on mahdollista peseytyä ja vaihtaa vaatteet myös yksityisesti tai avustaja voi olla apuna tarvittaessa. Suihkuverhon tai pukuhuonesermien käyttö on mahdollista.

Oppilaat voivat esittää kehitysehdotuksia koulun tiloista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Oppilaiden kehitysehdotukset huomioidaan tilojen muuttamisessa. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia arvioida, miten turvallisiksi he kokevat koulun eri tilat.

Oppilailla on mahdollisuus keskustella ikätason mukaisesti sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvistä kysymyksistä terveydenhoitajan, lääkärin ja/tai koulupsykologin kanssa. Oppilailla on mahdollisuus saada tukea kohdatessaan syrjintää.

Oppilashuoltoryhmällä on riittävää osaamista esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen ja rasismiin liittyvän syrjinnän vaikutuksista mielenterveyteen.

#### **1.4 Asenteet ja vuorovaikutus**

Koululla on nollatoleranssi syrjivään kielenkäyttöön, ja sen säännöt kieltävät seksistisen, homo- ja transfobisen, rasistisen ja muun syrjivän kielen. Koulun järjestyssäännöt edellyttävät puuttumista kiusaamiseen ja syrjintään. Henkilökunta ja oppilaat puuttuvat syrjivään kielenkäyttöön sitä kohdatessaan.

Oppilaita ei jaeta tarpeettomasti sukupuolen, etnisen taustan tai muun ominaisuuden mukaan eriytettyihin ryhmiin. Henkilökunta tukee yhteistyötä esimerkiksi ryhmäyttämällä ja luomalla aktiivisesti turvallista ilmapiiriä. Vastuutehtävät on jaettu tasaisesti eri opiskelijoille.

Henkilökunta sopii yhdessä oppilaiden kanssa käytännöistä, joilla varmistetaan, että ketään ei suljeta ryhmän ulkopuolelle esimerkiksi toimintakyvyn, katsomuksen, etnisen taustan, seksuaalisen suuntautumisen tai muun ominaisuuden vuoksi.

Opettajat antavat yhtä paljon kannustavaa huomiota kaikille opiskelijoille kehumalla heitä tasapuolisesti. Henkilökunta puuttuu kaikkien opiskelijoiden ei-toivottuun käyttäytymiseen. Henkilökunta tukee sellaisen ilmapiirin syntymistä, jossa jokainen oppilas nähdään ensisijaisesti yksilönä eikä ominaisuutensa edustajana.

Henkilökunta keskustelee sukupuoleen ja muihin ominaisuuksiin perustuvan kiusaamisen ja muun syrjinnän eri muodoista, erityisesti syrjivien valtasuhteiden tunnistamisesta koulun arjessa ja niihin puuttumisesta.

Seksuaalista häirintää ja muuta sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa käsitellään opetuksessa ikätasoon sopivalla tavalla. Koulussa on selkeä toimintaohje seksuaaliseen häirintään ja muihin sukupuoleen perustuvan väkivallan tekoihin puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Henkilökunta, oppilaat ja vanhemmat tietävät toimintaohjeista sekä tarjolla olevista tukipalveluista. Oppilaat ja henkilökunta tunnistavat syrjivän kielenkäytön ja puuttuvat seksistiseen ja muuhun syrjivään kielenkäyttöön aina sitä kohdatessaan.

#### **1.5 Huoltajat ja sidosryhmät**

Koulu huomioi perheiden moninaisuuden kaikessa toiminnassaan. Koulu viestii aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista toimistaan.

Koulu purkaa ominaisuuksiin liittyviä stereotypioita työelämän edustajien kanssa tekemässään yhteistyössä. Koulu puuttuu aktiivisesti tapauksiin, joissa oppilaat kohtaavat syrjintää TET- tai harjoittelujaksoilla.

## 2. Toimenpiteet

| Miten kehitystarve kävi ilmi?                                                                                                 | Tavoite                                                                                                            | Toimenpide                                                                                                                                          | Vastuuhenkilö                        | Aikataulu | Seuranta & toteutumisen arviointi                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Oppilaiden ja oppilaiden kuormitus kasvaa, kun koulussa on kova meteli tai häiritään työrauhaa.                               | Työrauha                                                                                                           | Luodaan yhteiset käytänteet työrauhan tukemiseksi ja oppilaiden jaksamisen lisäämiseksi. Annetaan positiivista palautetta työrauhan onnistumisesta. | henkilöstö ja tiimit<br><br>oppilaat | 2026-2027 | Kysellään palautetta suullisesti.                                                                                                                                 |
| Tavoitteena on vahvistaa oikeudenmukaisuuden kokemusta sekä varmistaa kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen johdonmukaisuus. | Rakennetaan vahvaa luottamusta, että apua saa. Aikuiset toimivat oikeudenmukaisesti ja johdonmukaisesti. Pelikirja | Keskustelua ja koulutusta henkilöstölle aiheesta. Koulun toimintamalli häirintätilanteissa. Puuttumisen käytännöt vahvemmiksi.                      | henkilöstö ja tiimit<br><br>oppilaat | 2026-2027 | Tiimeissä keskustellaan henkilöstön kanssa, onko tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutunut työyhteisössä. Keskustellaan oppilaiden kanssa luokanvalvojan tunneilla. |
| Tavoitteena on, että oppilaat tulevat kuulluiksi ja kokevat, että heidän äänellään on merkitystä.                             | Vahvistetaan oppilaiden osallistumista koulun kehittämiseen. Avoin ilmapiiri.                                      | Kuunnellaan oppilaiden ideoita.                                                                                                                     | henkilöstö ja tiimit<br><br>oppilaat | 2026-2027 |                                                                                                                                                                   |

Kuva 1: Jäälän koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitteet lukuvuonna 2026-2027

|           | Alakoulu             | Yläkoulu             | Suunnitelmia                                                                                               |
|-----------|----------------------|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Elokuu    | Koulurauhan julistus | Koulurauhan julistus |                                                                                                            |
| Syyskuu   |                      |                      |                                                                                                            |
| Lokakuu   |                      |                      | <b>Tyttöjen päivä 11.10.</b><br>aamunavaus<br>materiaalivinkkaus<br><br>Seinille:<br>julisteita - tietoisu |
| Marraskuu |                      |                      | Lapsen oikeuksien viikko<br>Ruotsalaisuuden päivä 6.11.                                                    |
| Joulukuu  |                      |                      | Vammaisten päivä 3.12.                                                                                     |
| Tammikuu  |                      |                      |                                                                                                            |
| Helmikuu  |                      |                      | Ystävänpäivä<br>Saamelaisten kansallispäivä 6.2.<br>Viittomakielen päivä 12.2                              |
| Maaliskuu | Kaikkien kahvila     | Kaikkien kahvila     | Rasisminvastainen viikko<br>Kansainvälinen naistenpäivä 8.3.<br>Minna Canthin päivä 19.3.                  |
| Huhtikuu  |                      |                      | 8.4. Kansainvälinen romanipäivä                                                                            |
| Toukokuu  |                      |                      | Kansainvälinen poikien päivä 16.5                                                                          |

Kuva 2: Kuukausikohtaiset toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi lukuvuonna 2026-2027

## 2.1 Tiedon jakaminen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisääminen

Koulun kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Opettaja on tietoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta kehittäessään omaa opetustaan ja toimintaansa työyhteisössä. Oppilaita osallistetaan mahdollisimman paljon uuden tasa-arvoisemman ja yhdenvertaisemman toimintakulttuurin luomiseksi. Henkilökunta perehtyy tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja päivittää tietouttaan tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskeskustelu on jatkuvaa, kannustavaa ja kunnioittavaa. Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä samoja kysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppilaan ikä ja kehitys huomioon ottaen. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan, kun jaetaan vastuualueita ja työtehtäviä, suunnitellaan koulun toimintaa, lukukauden opetusta ja arviointia, juhlia ja tilojen käyttöä, muodostetaan opetusryhmiä ja valitaan oppimisympäristöjä, menetelmiä ja aineistoja.

Jäälin koulussa hyödynnetään jatkossakin jo hyvin toimivia käytäntöjä, jotka tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä osallistavat oppilaita mukaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi. Esimerkiksi oppilaskunnan, tukioppilastoiminnan, välkkäri- ja sporttaritoiminnan, kaverikioskin, kummioppilastoiminnan, liikuntavälinetoiminnan, välituntiliikunnan ja Verso-sovittelun osalta huomioidaan entistä tietoisemmin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat.

Tasa-arvoisuudella ja yhdenvertaisuudella on merkittävä osuus ihmisen hyvinvoinnissa. Niinpä ne yhdistetään osaksi koulun hyvinvointipolkua. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta opiskellaan osana hyvinvointitunteja. Kuitenkin jokaisen aikuisen odotetaan tiedostavan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat myös omassa työssään, opetuksessaan ja kasvatuksessaan. Myös kiusaamiseen puuttumisen mallissa ja luokanopettajan/valvojan tunneilla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemat tulee ottaa huomioon.

## 2.2 Eriarvoiseen kohteluun puuttuminen

Eriarvoinen kohtelu loukkaa yksilön oikeuksia ja estää yhdistävän luottamuksen syntymistä. Se vahingoittaa yhteishenkeä ja heikentää yhteisön vahvuuksia. Kiusaaminen, häirintä ja syrjintä ja väkivalta luovat pelkoa myös niiden parissa, joita ne eivät henkilökohtaisesti koske.

### SANO-KERRO-TOIMI-TOIMINTAMALLI

Jos näet tai koet eriarvoista kohtelua, kiusaamista, häirintää ja syrjintää, **sano, ettet hyväksy sitä**. Älä ole hiljaa, lähde pois tai anna sellaista kuvaa, ettet huomaa sitä. Sen sijaan sano, ettet hyväksy sitä. Sano esimerkiksi "Lopeta", "Tuo ei ole oikein", "Voiko noin sanoa?" tai "Noin ei saa sanoa". Jos voit, perustele: "Tuo ei ole reilua". Älä hyväksy kiusaamista, häirintää tai syrjintää.

**Jos eriarvoinen kohtelu ei lopu heti, kerro siitä.** Eriarvoinen kohtelu tulee nimetä ja siitä tulee kertoa. Kerro opettajalle, rehtorille, työtoverille, kaverille tai kotona kotiväelle. Jos et itse voi tai tahdo kertoa, pyydä huoltajaa, kaveria tai työtoveria kertomaan. Eriarvoisesta kohtelusta voi kertoa myös viestillä, sähköpostissa tai Wilmassa. Myös sen, jota kiusaaminen, häirintä, syrjintä tai väkivalta eivät henkilökohtaisesti koske mutta joka tietää niistä, tulisi uskaltaa kertoa. Oppilas ja opiskelija kertovat eriarvoisesta kohtelusta opettajalle tai rehtorille. Opettaja ja muu henkilöstön jäsen kertoo opettajalle, rehtorille tai työsuojeluvaltuutetulle. Jos eriarvoinen kohtelu jatkuu siitä huolimatta, että olet kertonut, kerro siitä uudelleen.

**Eriarvoinen kohtelu tulee selvittää ja lopettaa.** Opettajan, rehtorin ja esihenkilön tehtävä on lopettaa eriarvoinen kohtelu. Selvittämisessä voidaan käyttää sovittelua. Eriarvoisesta kohtelusta voidaan rangaista. Jos opettaja tai rehtori ei osaa tai voi toimia, hän kysyy apua toiselta opettajalta.

## Lähteet

<https://www.oph.fi/fi/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa>.

kouluterveyskysely THL 2025).

<https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf>

<https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasa-arvokompassi-PERUSOPETUS.pdf>

Opetushallitus 2015, 18